మరణానికి ముందు

డాక్టరు ఆనందరావు సరదాగా నవ్వుతూనే చదరంగం ఎత్తువేశాడు. కాని తక్కిన ముగ్గురి ముఖాలలోనూ కత్తివేస్తే నెత్తురు చుక్క లేదు - కారణం అర్థంకాలేదు ఆనందరావుకి - మరొకటి రెండు నిమిషాలు సహించాడు చివరకు తెగించి అడిగాడు.

"ఏమయ్యా ఏమైందిమీకు. ఎందుకు సరిగ్గా ఆడటంలేదు?" అని-

వెంకటప్పయ్య ఏదో అవ్యక్తంగా గొణిగాడు. నూతిలోంచి వచ్చి నట్లున్నై ఆ మాటలు.

అప్పటివరకూ ఆనందరావు ఏదో నిర్లక్ష్యంగానే వున్నాడుగాని ఈ గొణుగుడు ఆయనలో ఏదో తీవ్రమైన అనుమానాన్ని రేకెత్తించింది. షణ్ముఖం పిళ్లైవైపు చూచాడు. పిళ్లై తనతో పోటీ ఆటగాడు. వెంకటప్పయ్య తనకు సపోర్టుగావుంటే, కోటేశ్వరరావు పిళ్ళైతో కలసి ఆడుతుంటాడు.... ఆనంద రావు అందరి ముఖాలు చూచాడు- అందరి కళ్ళల్లోనూ ఏదో భయం గూడుకట్టు కొని వుంది. ఇందాకటినుంచి పిళ్ళై యాంత్రికంగా మాత్రమే తనలో ఎత్తులు వేస్తున్నాడని తెలిసింది....

ఆనందరావు గట్టిగా నిట్టూర్చి చదరంగం బల్ల వదిలి ఆరుబయట ఉన్న సిమెంటు బెంచిమీదికి వచ్చాడు. తక్కిన ముగ్గురూ ఆయనను అనుసరించారు. ఆనందరావు మార్కోపోలో సిగరెట్టు వెలిగించి గట్టిగా ఒకదమ్ము పీల్చి వాళ్ళ ముఖాలలోకి చూచాడు, వాళ్ళు ముఖాల్ని సరిగ్గా ఆనందరావుకు చూపలేక పోయారు - ఆనందరావుకు చికాకు కల్గింది. ఆ చికాకులో నవ్వుకూడా వచ్చింది. మెల్లగా పిళ్ళై భుజంతట్టి "పిళ్ళై' ఏమిటి విశేషం?" అన్నాడు-

పిళ్ళై అటూ ఇటూ చూచాడు ... అంతా ఊపిరి బిగపట్టారు ఏం చెబు తాడోనని. పిళ్ళై చేస్తున్న ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసాలు ప్రశాంత ప్రకృతిలో స్పష్టంగా ధ్వనిస్తున్నాయి, ఆనందరావు పొగను అలవోకగా వదిలాడు. గదిలోపలి గోడ గడియారం ఎనిమిది గంటలు కొట్టింది. వెంటనే సైరన్ యముని శంఖారావం వలె గర్జించింది- తడబడుతూ పిళ్ళై అన్నాడు.

"ఆనందం- నేను రేపురాత్రి చనిపోయాను"-

ఆనందం కొంచెం ఆందోళన చెందాడు. అయినా అది పైకి కన్పడ నీయకుండా.

"ఛ ఊరుకో పిళ్ళై- ఏమిటి అసత్యమైనమాట" అన్నాడు

"నీకు తెలియదు ఆనందం, నాకు మధ్యాహ్నం కల వచ్చింది. అందులో రేపు అర్ధరాత్రిలో నా జీవితం సమాప్తి చెందబోతున్నదని యమధర్మరాజు చెప్పాడు..." ప్రతి అక్షరాల్ని నొక్కుతూ భయంకరంగా చెప్పాడీమాటను.

ఆనందం తెచ్చిపెట్టుకున్న నవ్వుతో "అది పగటికల పిళ్ళై!" అన్నాడు కాని పిళ్ళై గుండె దడను మాత్రం ఈమాట తగ్గించలేదు.పిళ్ళై ఇలా అన్నాడు.

"సామాన్యంగా నాకు కలలు రానంత గాఢంగా నిద్రపడుతుంది. ఎప్పుడన్నా వస్తే నిజమౌతుంది. ఇవాళకూడా మామూలుగా ఒంటిగంట వరకూ పని చేసి ఫైల్సు అవతలపెట్టి పూర్తిని ఈజీ చైర్‌లో నడుంవాల్చాను. ఇంతలోకే ఎవరో పిలిచిన శబ్దం! ఎవరా? అని ఆశ్చర్యంతో కళ్లుతెరచి చూశాను. ఎదురుగా యమధర్మరాజు! దున్నపోతుమీద ఎక్కివచ్చి. "పిళ్ళై రేపురాత్రి 12 గంటల తరువాత మా ఊరు రావాలి". అని పిలిచాడు- నేను భయపడిపోయాను. ఏమి జవాబు చెప్పాలో తెలియలేదు. వణుకుపుట్టింది. కెవ్వున కేక వేశాను అవ్యక్తంగానే. బయటనుండి ప్యూన్ పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చాడు. "ఏం జరిగింది సార్" అంటూ. కళ్లుతెరిచాను- చుట్టూ చూచాను. ఫాన్ గిరగిరా తిరుగుతున్నది. గదిమొత్తం నిశ్శబ్దంగా. అప్పుడర్థమైంది. ఇది కల అని. వెంటనే ముఖం కడుక్కొని చాయ్ తెప్పించుకొని తాగాను. ఇదిగో చూడు అప్పుడు ప్రారంభమైన గుండెదడ ఇప్పటికి తగ్గలేదు."

ఆనందం చిరునవ్వు నవ్వుతూ వెంకటప్పయ్య, కోటేశ్వరరావుల ముఖాలు చూశాడు-

బాళ్ళిద్దరూ శవాలవలె నిలుక్కుపోయి వున్నారు.

"ఎమిటిది?" ఆనందం ప్రశ్నించాడు.

వెక్కివెక్కిఏడుస్తూ సంయుక్తంగా ఇలా అన్నారు:

"మాకూ అలాంటి కలే వచ్చింది"

"ఛ! ఊరుకోండి-ఎవరైనా వింటే నవ్విపోతారు-" ఆనందం మందలించాడు.

"ఆరుపదుల జీవితం గడిపారు. ఇంకా పసితనంపోలేదు మీకు." ఆనందం ఇంకాఏదో అనబోతుండగానే పిళ్ళై అందుకొని కలలగూర్చి నీకు తెలియదు ఆనందం-ఊరుకో." అని గద్గద స్వరంతో "పిల్లికి చెలగాటం. ఎలుకకు ప్రాణ సంకటం అన్నట్లుంది. ఒకే కల ముగ్గురికి వచ్చింది. ఒకే క్షణాన వచ్చింది. ఒకే చోట జీవిస్తున్న ముగ్గురుమిత్రులకు వచ్చింది. దీనినిబట్టి నీవేమి భావిస్తున్నావు- రేపు మేము మరణించడం ఖాయం, కాదా" పిళ్ళైల్లో నీలాలు సుళ్ళు తిరిగాయి.

ఆనందం ఒక్కసారి గట్టిగా నిట్టూర్చి ఇలా అన్నాడు—

"చూడండి! నేనుచెప్పేది శ్రద్ధగా వినండి మీకొకేరకమైన కలవచ్చిందనీ. ఏక కాలంలో నలుగురికి వచ్చిందనీ చెపితే ఎవ్వరూ నమ్మరు-పైగా ..." ఇంకా ఏదో చెపుతూవుండగా వెంకటప్పయ్య ఆనందానికి అడ్డుదగిలి నలుగురికి వచ్చిందంటావేమిటి ఆనందం" అన్నాడు.

ఆనందం నవ్వి "ఔను. నాకూ అదేకల వచ్చింది" అన్నాడు కనుబొమ్మలను విచిత్రంగా కదిలిస్తూ. మిగిలిన ముగ్గురూ ఈ మాట విని జీవించివున్నారో, నిర్జీవులై వున్నారో పోల్చుకోవడం కష్టం-

ఆనందం ఇలా అన్నాడు: "నాకూ ఇలాగే కల వచ్చింది-కానీ నేనెవరితోనూ ఏమీ చెప్పలేదు ఏమని చెప్పాలి? ఎందుకు చెప్పాలి? ఎలా చెప్పాలి? చెపితే నమ్ముతారా? ఇది హేతువాదానికి నిలిచే విషయం కాదని కొట్టిపారేయరా!! లేదూ నమ్ముతారనుకుందాము, నమ్మించి మనం చేసేదేమిటి? ఇతరుల నమ్మకంవలన నమ్మకపోవడం వలన మన జీవనప్రమాణంలో రాబోయే మార్పు ఏమీ ఉండదు కదా. "ఆనందం ఒక్క నిమిషం ఆగాడు-ఊపిరి పీల్చుకున్నాడు. సిగరెట్ వెల్గించి" అందుకని...."అంటూ ఆనందం ముగ్గురి ముఖాలలోకి చూచాడు,

వాళ్ళ కళ్లు ఆనందం వేపు ప్రశ్నార్థకంగా తిరిగి వున్నాయి-ఆనందం అన్నాడు: అందుకని-మీరేమి ఆశ్చర్యపడకండి లేదా దిగులుపడకండి. ఎలా కావాలో అలా అవుతుంది. మీ మీ పనులు చూచుకోండి-బ్రతికి బాగుంటే తిరిగి రేపు కలుసుకుందాము."

కోటేశ్వరరావు అన్నాడు ఏడుస్తూ "రేపు అర్ధరాత్రికి మనం పోతే"

ఆనందం "సరే రేపు సాయంత్రం మళ్ళీ కలుసుకుందాము "అంటూ లేచి నిలబడ్డారు. మిగిలిన ముగ్గురూ లేచారు... ఆనందం చకచకా నడుస్తూ వెళ్ళాడు మిగిలినవారు భారంగా భూమి క్రుంగిపోయినట్లుగా అడుగులు వేశారు.

రాత్రి కోటేశ్వరరావుకు ఎంత దుర్భరంగా గడిచిందో వర్ణించడం కష్టం. అసలు కాసేపైనా నిద్రించాడో లేదోకూడా ఎవ్వరికీ తెలియదు.

ఉదయమే పెద్దకొడుకు వచ్చి" నాన్నా టంక్ కాల్ వచ్చింది." అన్నాడు "నువ్వే మాట్లాడు" అన్నాడు కోటేశ్వరరావు.

"కాదు నీవే రావాలిట"

"సరే!"

పాతాళానికి ఒిగబడుతున్నట్లు అడుగులువేస్తూ వెళ్ళి ట్రంక్ కాల్ అందుకున్నాడు. "హలో .. ఎవరూ మాట్లాడుకున్నది? ఓహో కిషన్‌చంద్‌గారా! నమస్కారం! ఏమి సంగతి లారీలు వచ్చాయా! ఎంత? యాభై వేలా! ఎవరి పేరున పంపమంటారు... కోటేశ్వరరావు ఫోన్ చేతిలో పట్టుకొని ఆలోచనలో పడ్డాడు. యాభై వేలచెక్కు ఎవరి పేరున పంపాలని అడుగుతున్నాడు....ఎవరి పేరున పంపాలి? ఎవరి పేర? తన పేరునైతే....అయ్యో... తాను రాత్రిపన్నెండు గంటలకు ...కోటేశ్వరరావు చేతిలోనుండి ఫోన్ క్రిందపడపోయింది... ఏడుస్తూ గదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

తండ్రి ఏడుస్తూ వెళ్లడం కొడుకు చూశాడు ఏంకొంప మునిగిందోనని ఆయన భయపడ్డాడు-"నాన్నా....నాన్నా...."అంటూ వెళ్ళాడు కాని ఇప్పటికే కోటేశ్వరరావు తలుపులు బిగించుకొని లోపల పరుపుపై దుఃఖంతో దొర్లుతున్నాడు. నిరాశతో పెద్దకొడుకు క్రిందికివెళ్ళాడు-ఇంట్లో వాళ్ళందరికీ ఏదో చెప్పాడు....

మధ్యాహ్నమైనా కోటేశ్వరరావు గది వదలి బయటకు రాలేదు... దాదాపు ఒంటిగంటకు కడుపులో ఆకలి అవుతున్న చాయలు కన్పించాయి గత్యంతరం లేక క్రిందికి దిగివచ్చాడు. నోట్లో నీళ్ళు పోసుకుని పుక్కిలించి ఉమ్మేసి అన్నానికి కూర్చున్నాడు. ఒక ముద్ద తిన్నాడు. రెండవ ముద్ద నమిలాడు, ఒక గుక్క నీళ్ల మింగేలోపలే గుర్తొచ్చింది అర్ధరాత్రి పన్నెండు గంటలకు....ఎంగిలి చేత్తోనే ఏడుస్తూ పరుగెత్తిపోయాడు గదిలోకి ...

సాయంత్రం మూడు గంటలకు ప్లీడరును పిలిపించాడు భార్యనూ, తల్లినీ పెద్దకొడుకునూ పురిటికి వచ్చిన కూతురునూ పిలిపించాడు. అందరిని చుట్టూ కూర్చోబెట్టుకున్నాడు చిన్నకొడుకు హైస్కూలుకు వెళ్ళాడు ఇంకా వదలలేదు కోటేశ్వరరావు అన్నాడు "చూడండి నే నిప్పుడు వీలునామా వ్రాయ

బోతున్నాను... మీకొక అరగంట సమయమిస్తున్నాను-మీ మీ అభిప్రాయాలు చెప్పండి ఈలోపల ఆలోచించుకొని "ఈమాట అని ప్లీడరును తీసుకొని అవతల గదిలోకివెళ్ళాడు ఏకాంతంగా తన బ్లాక్ మనీ, వగైరా ఎకౌంట్లు గూర్చి సలహాలు తీసుకునేందుకు.

వీలునామా వార్త పిడుగువలె కార్చిచ్చువలె ఆ ఇంట్లో కల్లోలం కలిగించింది ముసలితల్లి ఎందుకింత హఠాత్తుగా వ్రాస్తున్నాడో తెలియక కొంతసేపు విచారించింది. అయినా ఇప్పుడు బాధపడేందుకు కూడా తీరికలేదు. ఎవరెవరి బ్రతుకులగూర్చి వాళ్ళు జాగ్రత్తపడాలి.

అరగంట దాటింది, అంతా సమావేశమైనారు. పెద్దకొడుకు ఇలా అన్నాడు: "నాన్నా నేను నీ దయవల్ల ఏదో ప్రయోజకుడనై పదిరూపాయలు సంపాదించే స్థితిలో ఉన్నానేకాని పోగొట్టేస్థితిలో లేను. పైగా కుటుంబ భారమంతా నువ్వు-నువ్వు కాకపోతే నేను మరెవరు చూస్తారు ఒకామె కన్నతల్లి మరొకామె స్వయంగా నాయనమ్మ వేరొకడు రక్తం పంచుకొని పుట్టిన తమ్ముడు వీళ్ళ క్షేమంకన్నా నాకు మరేంకావాలి. కాబట్టి లోగడ వ్యాపార సౌకర్యాల కోసం అమ్మగారిపేర, తదితరమైన, ఎకౌంట్ల రూపంలోనూ మీరు ఉంచిన ఆస్తి నంతా నా స్వాధీనం చేయించండి! వీటన్నిటి అజమాయిషీ నేను తప్ప మరెవరు వహించగలరు? ఏమంటావమ్మా...." అని తల్లివైపు తిరిగాడు....

కోటేశ్వరరావు భార్య కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకొని, చూడండి, అబ్బాయి రత్నం లాంటివాడే- కాని రాబోయే కోడలు ఎలాంటిదో ఎవరికితెలుసు - అందువలన జీవనభృతికోసం కంపెనీలో వాటా వ్యవహారమంతా అబ్బాయికే ఇచ్చేసి, జవహరీ, రెండులక్షల డబ్బు నా స్వాధీనం చేయించండి" అని కోరింది-

ముసలి తల్లి "ఒరే నాయనా! బెల్లం పారేసి ఆకు నాకినట్టు ఔతుంది నాగతి. చెరువుకింద పొలం నా పేర వ్రాయి, దానవిక్రయాధికారాలతోసహా. అది నీ స్వార్జితం కదా!" అన్నది.

ఇందుకు పెద్దకొడుకు అంగీకరించలేదు. ఆడవాళ్ళు వ్యవహారాలూ, ఆస్తులూ నిభాయించుకోలేరు సరికదా, తన జీవితమంతా ఆస్తి అంతాకూడా వాళ్ళ సేవకోసమే కాబట్టి వాళ్ళపేర ప్రత్యేకంగా ఏమీ ఉండడానికి వీలులేదన్నాడు.... కోటేశ్వరరావు భార్యమాత్రం ససేమిరా తన పట్టు వదలనన్నది.

వ్యవహారం క్రమంగా మాట్లాటనుండి కొట్లాటలోనికి దిగింది. "నీవెంత" అంటే "నీవెంత" అనే స్థితి వచ్చింది. ముసలి తల్లి దాన విక్రయాధికారాలను వదులు కోవడానికి సిద్ధపడింది కాని తన పేర జీవితాంతంవరకైనా కొంత ఆస్తి ఉండటం అవసరం అన్నది.

కోటేశ్వరరావుకు క్రమంగా పిచ్చి ఎక్కుతున్నది. పరమాత్మా! ఏమిటీ దారుణం! అనుకున్నాడు. వివాదం క్రమంగా తీవ్రస్థాయిని చేరుకున్నది. దానితో పరస్పర నిందారోపణలతో ఆగకుండా ఎవరెవరు కోటేశ్వరరావుకు తెలియ కుండా ఏయే అక్రమాలు చేశారో, ఆ జాబితానంతా పఠించారు. ముసలితల్లి కోటేశ్వరరావు భార్యకు అంటే తన కోడలికి రంకుతనం అంటగట్టింది. ఆమె తిరిగి అత్తగారిపై ఇంచుమించు అలాంటి ఆరోపణే చేసింది... దాదాపు మతి చెడిన కోటేశ్వరరావు పిచ్చికేక పెట్టాడు. "చావండి అంతా కలసి. నా ఆస్తి మొత్తం ఏ రామకృష్ణ మిషన్‌కో వ్రాసి ఇస్తాను" అన్నాడు ఆక్రోశిస్తూ. అయితే పెద్దకొడుకు ఊరుకోలేదు. "నాన్నా! నీవు బ్రతికినా చచ్చినా మా కనవసరం. నీ బ్రతుకైనా, చావైనా ఆస్తి మా స్వాధీనం కావడానికే ఉపయోగపడాలి" అన్నాడు ఖండితంగా.

x x x x

వెంకటప్పయ్య నిద్రలేచాడు. రోజూ గుర్రున గురకపెట్టి నిద్రించే వెంక టప్పయ్య ఒక్క రాత్రి నిద్ర లేమితో ఏనుగంతవాడు పీనుగ అయినాడు. లేచే సరికే ఇద్దరు మనుష్యులు వచ్చారు. మొదటివాడు తన ఇంట్లో సత్యనారాయణ వ్రతం వుందనీ, రెండవవాడు తద్దినం పెట్టించాలనీ, కోరారు, వెంకటప్పయ్య వాళ్ళను అలవాటు ప్రకారం కాదనలేకపోయాడు కాని వెళ్ళిన దగ్గరనుంచీ విచా రిస్తూ కూర్చున్నాడు....

ముఖం కడుక్కోవడానికి వేపపుల్లకై చెట్టువద్దకు వెళ్ళారు - ఈ లోపలే మరణం గుర్తుకువచ్చింది మరణించేరోజున ఇలా కాలం వృధాచేయవచ్చునా?.... తక్షణం ఆ ప్రయత్నం మానివేశాడు గబగబా బావివద్ద నిలబడి నాలుగు బొక్కెనలు నెత్తిన పోసుకుని సంకల్పం చెప్పాడు - సంకల్పం పలికే నోటికి చేయవలసిన మనస్సుకూ మాత్రం ఏమీ పొత్తులేకుండాపోయింది. తులసి కోట చుట్టూ ఒక ప్రదక్షిణం చేశాడు. రెండవ ప్రదక్షిణంలోనే అవ్యవస్థ ప్రవేశించింది. మూడవ ప్రదక్షిణం అసలు చేయనేలేకపోయాడు.... సంధ్యావందనానికి కూర్చు

న్నాడు ... దాదాపు అరగంట నిర్విరామంగా కుస్తీపట్టాడు మనస్సుతో-కాని విజయాన్ని పొందలేకపోయాడు.... పర్యవసానంగా కళ్ళనీళ్ళతో కూర్చున్నాడు.... ఈ రకమైన అవ్యవస్థతోనే పదకొండు గంటలవరకు గడిపాడు.

ఇంతలోకే సత్యనారాయణ వ్రతంవాళ్ళు వచ్చి పిలిచారు. సంచి చేత పుచ్చుకొని లేచాడు. కాని నడవలేకపోయాడు. అతని ఎదురుగా త్రిశూలం పట్టుకున్న రుద్రుడు-కన్పడుతున్నాడు. భయంతో రిక్షా ఎక్కాడు వెంకటప్పయ్య. రిక్షా నడుస్తోంది. ఒక క్షణంలో తాను ఎక్కింది మహిషవాహనమని భ్రాంతి కలిగింది- రిక్షాను తొక్కుతున్నవాడు యమధర్మరాజువలె కన్పడ్డాడు కెవ్వున కేకపెట్టాడు వెంకటప్పయ్య. రిక్షా వ్రతం చేయించవలసిన ఇంటికి బదులు ఆసుపత్రికి మళ్ళింది.

ఆసుపత్రిలో వైద్యులిచ్చిన ఇంజెక్షన్‌తో త్వరగానె స్పృహలోకివచ్చాడు వెంకటప్పయ్య. ఆ మరుక్షణంలోనే దారేషణ. ధనేషణ. పుత్రేషణ. పిశాచాల లాగా వెంబడించాయి. తాను మరణిస్తే తన సంతానాని కేమిటిగతి? తన భార్య కెవరు దిక్కు? తన కుటుంబాన్ని తనలాగా ఆదరించేవాళ్ళెవరు?... నోటితో గీతా శ్లోకాలు వల్లిస్తున్నాడు. కాని మనసుమాత్రం భార్యచుట్టూ తిరుగుతున్నది. బహిరంగంగానూ, ఆంతరంగికంలోనూ అల్లాడిపోతున్నాడు. వెంకటప్పయ్య. మృతుణ్ణి ఏ మందూ కాపాడలేనట్లు, స్థితిప్రజ్ఞుణ్ణి ఏ విషయవాంఛ చలింపజేయనట్లు అజీర్ణవ్యాధి పీడితునికి ఏ మధురపదార్థమూ సహించనట్లుగా వెంకటప్పయ్యను ఏ గీతాశ్లోకాలూ ఏ నమక చమకాలూ ఓదార్చలేకపోయాయి. మృత్యుదేవత అతని కళ్ళముందు కరాళనృత్యం చేస్తున్నది.... మందుగ్లాసుతో వస్తున్న నల్లనినర్సు తనపైకి యముడుపంపిన భూతకిలా కన్పించి కెవ్వున కేకవేశాడు... నర్సు బెదిరిపోయి గ్లాసు జారవిడిచింది వెంకటసుబ్బయ్య స్పృహలోకి వచ్చాడో? రాలేదో మరి!!

x x x

షణ్ముఖంపిళ్ళై నిద్రలేచాడు. రాత్రి పొద్దుపోయేవరకూ వ్రాసిపెట్టిన ఉత్తరాలన్నీ పోస్టుచేశాడు- ఒక్కొక్క ఉత్తరం ఒక్కొక్క అగ్నిపర్వతంలా పనిచేసేటంత శక్తిని తనలో నింపుకొన్నది. ఒక్కొక్క ఉత్తరం ఒక్కొక్క సంసారాన్ని ముక్కలు ముక్కలుగాచేసి ధృవాల కొసలకు విసిరివేసేటంత శక్తినిగలది- షణ్ముఖం తృప్తిగా నవ్వుకున్నాడు....

కాలకృత్యాలు నిర్వహించి స్వంత కారుమీద నాగమణి ఇంటికి వెళ్ళాడు నాగమణి ప్రముఖ సంఘసేవిక. ఆమె సహాయంలేకుండా అక్కడ ఏ రాజకీయ నాయకుడూ నెగ్గుకురాలేడు. లోపలికివస్తున్న పిశ్శైని విష్ చేసి "వాట్ ఫ్రండ్? పొద్దున్నేవచ్చారు? ఏమిటి విశేషం?" అని లోనికి తీసుకొనివెళ్ళింది. ఐదు నిమిషాలల్లో బీర్‌లో సోడాకలిపి రెండు గ్లాసులు. టిఫెన్ టేబల్‌మీద పెట్టాడు నౌకరు.... పిశ్శై నాగమణి కళ్ళల్లోకి మత్తుగా చూదాడు. నాగమణి నిర్లక్ష్యంగా బ్రెడ్‌ను కోస్తున్నది. ఏదో ఆవేశంతో పిశ్శైలేచి ఆమెను గట్టిగా పట్టుకున్నాడు. నాగమణి కోపంగాచూస్తూ ఏమిటి న్యూసెన్సు? అన్నది బ్రెడ్‌కొరుకుతూ. "చావబోయేముందు కోరిక" అన్నాడు పిశ్శై ఆమె పెదవులను చుంబించబోతూ-

నాగమణి అతన్ని కుర్చీలోకినెట్టి "ఏడిచినట్లుంది సరసం- టిఫెన్ కానీ" మంది-

ఫలహారం ముగించి పిశ్శై చెప్పాడు "నాగూ నేను ప్రస్తుతం వేసుకు వచ్చిన కారును నీకు శాశ్వతంగా ఇవ్వబోతున్నానని - నాగమణి ఈ మాటలకేమి సంతృప్తిచెందినట్లు కన్పించలేదు సరికదా విసుగుదలను ప్రదర్శించి అన్నది నాకా డొక్కుకారు ఏమీ అక్కరలేదు -నీ ఇల్లు నాపేర పెట్టు" అని-

"అయ్యో! నా పెళ్ళాం బిడ్డలో?" అన్నాడు పిశ్శై.

"నెత్తిని చెంగువేసుకొని పోతారు - నాకేం." ఓరగా చూస్తూ దోరగా నవ్వుతూ పిశ్శై కోరమీసాన్ని పట్టుకొని అటూ ఇటూ ఊపింది. పిశ్శై తన్మయంలో పడిపోయాడు-మధ్యాహ్నానికి కాని ఆ మత్తు వదలలేదు...

మధ్యాహ్నం ఆలస్యంగా ఆఫీసుకు వెళ్ళాడు- ఆఫీసులో తనమాట వినడం లేదనీ, తనకు శత్రువులనీ భావించినవాళ్ళందరికీ టెర్మినేషన్ ఆర్డర్ ఇచ్చాడు- ఏదో కారణం కల్పించి ప్యూన్ రంగన్నను గదిలోకి పిలిచి రూళ్ళకర్రతో పశువును బాదినట్లు బాదాడు. లోగడ పై ఆఫీసర్ తనిఖీకి వచ్చినప్పుడూ అందరూ తనకు అనుకూలంగా చెబితే "నిజాయితీ-ఆత్మసాక్షి అంటూ రంగన్న తనకు వ్యతిరేకంగా ఒక అంశాన్ని చెప్పాడు- అందుకు ఇంతకాలంనుండి వేచివున్నాడు. రంగన్న బంధువులు వస్తాదులు. ఇతనినేమన్నా అంటే తన్ను వాళ్ల చంపుతారని ఊరుకున్నాడు- మరి ఇప్పుడో?? చావబోయే తనకిక భయమేమిటి??

సూర్యుడు మలిదశ చేరుకొనేకొద్ది పిశ్శైలో పశుత్వం పెరిగిపోయింది ఫోన్‌చేసి రౌడీ గంగులిని పిలిపించాడు ఐదువందలు వాడికిచ్చి పద్మ ఇంటికి

రాత్రికి నిష్క్రమించమని పంపాడు. పద్మపిళ్ళైను తిరస్కరించడమేకాదు. అవమానంకూడా చేసిన ఒక స్త్రీ. నాలుగుగంటలు కాగానే ఆఫీసు గది వదిలి లాన్స్‌లోకి వచ్చాడు పిళ్ళై. అతని మనస్సు మునిసిపల్ లావేటరీలాగావుంది అతని హృదయం రేగిన కందిరీగల తుట్టెలా వుంది. జుగుప్స స్థాయీభావంగా కల మూర్తీభవించిన భీభత్సంలా నిలబడ్డాడు పిళ్ళై. మృత్యుదేవత నవ్వుతున్నట్లనిపించింది పిళ్ళైకు, పిళ్ళై కూడా బాధలో వికటాటహాసం చేశాడు.... వెనుక అడుగుల చప్పుడు వినిపించింది.... వెనుదిరిగి చూచాడు తనచేత టెర్మినేషన్ ఆర్డర్ పొందిన టెంపరరీ క్లర్కు రామారావు....

"ఎందుకు నాకీ ఆర్డరు ఇచ్చారు. "క్రోధంగా ప్రశ్నించాడు రామారావు.

అది అడిగే హక్కు నీకులేదు".?

'ఆఫీసరువని మర్యాదగా అడుగుదామని వచ్చాను....

పశువులా మాట్లాడతావని భావించి రాలేదు.

రామారావు మాటలను అగ్నిగోళాల్లా మార్చి వదులుతున్నాడు.

'రామారావ్! నోరుమూసుకో! చేతనైంది చేసుకో! దిక్కున్నచోటుకు పోయి చెప్పుకో!!' ముందుకు సాగబోయాడు పిళ్ళై...

రౌద్రరసం మానవుడిగా రూపొందించిన రామారావు జుగుప్సపై దండయాత్ర చేశాడు. 'నోరు మూయమంటావా నన్ను! అలాగే మూయిస్తాను'- లాగించి గడ్డంమీద గుద్దాడు పిళ్ళైను - ఒకేదెబ్బకు నేలకరిచాడు పిళ్ళై-

x x x

ఇక మిగిలింది ఆనందరావు. నిజానికి ఆనందరావుగూర్చి వ్రాయవలసింది ఏమీలేదు ఎందువల్లనంటే ఆయన రొటీన్‌లో అణువైన విశేషం లేదుకాబట్టి- మామూలుగానే నిద్రలేచాడు. కాలకృత్యాలు ముగించి తోటపని చేశాడు-

స్నానానంతరం కొద్దిసేపు ప్రకృతిలో నిలబడి సూర్యోపాసన జరిపాడు. టిఫిన్ తీసుకొని తనకై వచ్చినవారందరికీ మందులూ మాకులూ వ్రాసి ఇచ్చాడు. హాస్పిటల్‌కు ఫోన్‌చేసి చాలారోజులుగా రోజూ వాయిదావేస్తున్న ఒక ఆపరేషన్ కేసుకు సాయంత్రం టైం ఫిక్స్‌చేశాడు. పదినుండి పదిన్నర వరకు సరదాగా కుటుంబంలో కబుర్లుచెపుతూ గడిపాడు. పదిన్నరనుండి ఒంటిగంటవరకూ హాస్పిటల్లో రోగులతో కాలాన్ని వెళ్ళబుచ్చాడు. ఒంటిగంటకు కారుపై ఇంటికి

వచ్చి భోంచేసి ప్రశాంతంగా నిద్రపోయాడు. మూడింటికి లేచి బేబీనెత్తుకుని భార్య అందించిన చాయ్‌ని తృప్తిగా తాగాడు

తిరిగి హాస్పిటల్‌కువెళ్ళి ప్రమాదకరమైన ఆపరేషన్‌ను ప్రారంభించాడు. ప్రతిరోజూ ఈ ఆపరేషన్ చేయడానికి ఏదో భయపడుతూ ఉండేవాడు అంత రగతంగా. నిజానికది డాక్టరు మనఃప్రవృత్తికి చాలా కూడనిదే అయినా ఈ కేసు విషయంలో మాత్రం ఏవో అజ్ఞాత శక్తులు పనిచేయడంవల్ల అలా ఉండి పోయాడు. నేడు ఆనందరావు మంచువిడిసిన సూర్యుడు. మబ్బులులేని చంద్రుడు మాయతొలగిన ఆత్మ. కాబట్టి నిర్భయంగా అవలీలగా ఆపరేషన్ ముగించాడు. అద్భుతమైన ఘనవిజయాన్ని సాధించాడు.

నుదుటి చెమట తుడుచుకొని చేతులు కడుక్కొని ఆరుగంటలకు ప్రదోష సమయానికి ఆనందరావు దేవాలయానికి వెళ్ళాడు. అనంతరం నేరుగా క్లబ్బుకు వెళ్ళి చదరంగం బల్లముందు కూర్చున్నాడు. కాని....

అక్కడ వున్నది ఒక్కరే! ఆనందరావు!!

చాలాసేపు ఎదురుచూచాడు తక్కిన ముగ్గురికోసం!!

ఒక్కరూ రాలేదు ... వస్తారన్న ఆశకూడా క్రమంగాపోయింది ఆనంద రావుకు.

మార్కో పోల్ వెలిగించాడు.

ఒక్కడే రెండోవైపుల ఆటా, తానే ఆడాడు ఒక అరగంటసేపు.

ఫోన్‌చేశాడు పిళ్ళై ఇంటికి - సమాధానం వచ్చింది అదివిని కారులో ఆదుర్దాగా జనరల్ హాస్పిటల్‌కు వెళ్ళాడు....

ఒక గదిలో....

మూడు మంచాలు-

ముగ్గురు పేషెంట్లు....

ఆత్మహత్యకు సిద్ధపడి ఏదో మింగిన కోటేశ్వరరావు-

రక్తపోటు తీవ్రతరమైన వెంకటప్పయ్య. ముఖం బ్రద్దలైన షణ్ముఖం పిళ్ళై-

ఐదు నిమిషాలు నిశ్చలంగా వాళ్ళను అలాగే చూస్తూ నిలబడ్డాడు ఆనందరావు.

అనంతరం మృదువుగా ఒక్కొక్కళ్ళని చేతితో స్పృశించాడు....

వాళ్ళు తన మిత్రులు.

తనతోపాటు సంవత్సరాలకు సంవత్సరాలు గడిపిన వ్యక్తులు-

ఇంతలో హాస్పిటల్ డాక్టర్ రౌండ్లకు వచ్చాడు ఆనందరావును చూచి విష్ చేశాడు-

ఇరువురూ కాసేపు మాట్లాడుకున్నారు-

"ఎలావున్నాయి మన హాస్పిటల్ వ్యవహారాలు".

మామూలుగా ప్రశ్నించాడు గవర్నమెంటు డాక్టర్.

''మనకాదు- 'మీ' అనండి" అన్నాడు ఆనందరావు.

'అంటే'- ప్రశ్నార్థకంగా ముఖం పెట్టాడు డాక్టర్.

సమాధానంగా చిరునవ్వు నవ్వాడు ఆనందరావు.

తర్వాత ఆనందరావు కారుపై ఇంటికి వెళ్ళాడు.

తనకోసం ఎదురుచూస్తున్న వాళ్ళందరితోనూ మాట్లాడాడు- మందులు నిర్ణయించాడు. అందులో ఒకరిద్దరు చందాలకు వస్త్రే వేసి పంపాడు.

లోనికివెళ్ళి తల్లి తండ్రి భార్యలతో కులాసాగా మాట్లాడుతూ ఒక గంట గడిపాడు.

"భోజనానికి లేవండి అన్నది" భార్య.

"ఒద్దు పాలుమాత్రం తెచ్చివ్వచాలు" అన్నాడు ఆనందరావు.

"ఎందుకని?" ఆదుర్దాగా ప్రశ్నించిందిఆమె.

"ఊరకనే"

మాట్లాడకుండా ఇంట్లోకి వెళ్ళిపోయిందిఆమె. కొద్ది సేపట్లో గ్రహించాడు ఆనందరావు తనకోసం ఆమెకూడా భోజనం మానేస్తున్నదని-నవ్వుతూ లోపలికి వెళ్ళి "ఏయ్ ఏమిటింకా చిన్నపిల్లలా. ఈ పద్ధతి నాకు నచ్చదు.సరే వడ్డించు నాకు కూడా" అన్నాడు.

ఇద్దరూ కబుర్లు చెపుతూ భోంచేశారు-

తృప్తిగా నవ్వుతూ కబుర్లు చెప్పాడు ఆనందరావు-

నవ్వు ఎక్కువై ఒకటి రెండుసార్లు తట్టుకోలేక కన్నీళ్ళు కూడా వచ్చాయి ఆమెకు.

చేయి కడుక్కొని, నిద్రిస్తున్న పాప బుగ్గమీదముద్దు పెట్టుకున్నాడు.

ఆనందరావు ఒంటరిగా గదిలోకి వెళ్ళాడు.

భార్యను చూపులతోనే వారించాడు

ఏకాంతంగా మేడమీద ఆరుబయలులో కూర్చున్నాడు....

చుట్టూ ఆకాశం....గాలి....నక్షత్రాలు....

ఎక్కడో దూరాన సుదూరాన కారు హారన్-రైలు కూతా-ఫ్యాక్టరీ ధ్వని_ సన్నగా. చాలా సన్నగా ఏదో మందిరంనుండి భజనగీతాలు విన్పడుతున్నాయి.

నక్షత్రాలు ఏదో నిశ్శబ్ద సంగీతాన్ని ఆలాపిస్తున్నాయి....

దూరానవున్న టవర్‌క్లాక్ గడియారం పన్నెండు కొట్టింది.

అర్ధరాత్రి అయింది-

అర్ధనిమీలిత నేత్రాలతో మరొకసారి తృప్తిగా నవ్వాడు ఆనందరావు.

ఆ తర్వాత ...

ఏమైందో! ఏమో??-

అయినా మనకిక అది అనవసరం-